

מסורת הש"ס

והרי יוצל. שהוא תלוי בתקיעה: **רצ אשי אמר**. האי דלא חשיב במתניתין אלא ארצעה לפי שלא מנה אלא ראשי שנים הנאים בראשי חדשים ואין רגלים מן המנין אלא כדאמרינן רגל שזו ולהכי לא מני נמי ר"ה דעומר ושמי הלחם: ופרקינן א"כ **צאחד בשצט**. סתם לן תנא ברישא כצ"ש דאי כצ"ה הא אמרי בט"ו זו: ס"ק נ"ו. תנא דמתניתין סתם ברישא אחד בשצט בראשי שנים והדר פריש ואילו כסיפא צאחד בשצט ר"ה לאילן דברי צ"ש למימרא דהא דסתם ברישא ארצעה ראשי שנים בראשי חדשים לאו דברי הכל היא אלא אצ"ש קאי: ע'נשנא לדברי הכל. יתרועעו אף ישירו. לבשו כרים האן מתלבשות הכנכים שמתעצרות: **יעטפו כר**. שהוריעה זומתה וניכרת יפה: **יתרועעו אף ישירו**. ניסן כשיגיע זמן הקציר והתצווה בקשים שלה והרות מנשבת והן נוקשים זו על זו נשמע הקול ונראות כמשורכות: זמן עיבור הצמח דקה חמשה חדשים: **ר"ה שלהן אלול**. דסמוך לגמרו (ו) זמן חדש וישן שלהן לחידוש השנה: **זומן שיתרועעו**. השיבולים: **ההוא צאפלתא**. יש לך אן המעטיפות ומתאחרות לקבל זכר עד ניסן אבל רובן מאדר הוו: **בשלמא לר"מ**. דדריש קרא כדכתיב לבשו כרים: **ואיכא נמי**. מיעוטא שאין מתלבשות כרים עד שיתרועעו השיבולים: **אלא לר"א**. דלאמר רוצא בניסן ומיעוטא צאדר איפכא מיצבי ליה למיכתב: **מעשר דגן סמוך לגמרו עישורו**. ר"ה למעשרות תשרי דהכי מני ליה לקמן (דף ג'). צברייתא ותשרי סמוך לגמרו הוא דכל ימות החמה מניחם ליבש בגרנות שצטדות: **צא' בתשרי ר"ה לשנים למאי הלכתא לשטרות**. למחילת שנות מלכים

דפרישית בריש פרקין (דף ג.). **קראי אתא לאשמועינן**. (א) כדאמרן בריש פרקין (דף ג.): דברי נחמיה בן חכליה: **ואי נעים אימא רב חסדא**. דאינטרין לאשמועינן כדאמרן דמלכי אומות בתשרי לית ליה הא דרב פפא דפריש ר"ה לשנים דהכא לשטרות אלא כר' זירא מתני לה לפירושא דלשנים דמתני' דר' זירא מתני ר"ה לשנים לתקופת חמה ולצנה לומר שמוינן לצרייתן והילוכן [שלן] תקופת החמה ומולדות הלצנה מתשרי: **ור"א היא דאמר בתשרי נצרא העולם**. לקמן בפרקין (דף י'): **רב נתנן בר יאחק אמר**. ר"ה לשנים דתנן הכא לדין תנא שהקצ"ה דן בתשרי את כל צאי העולם כל הקורות אותם עד תשרי הצא: **דכסינ עיני ה' אליהן צה מראשית הסנה**. הנגזרות עליה: שהחדש

והרי יוצל. שהוא תלוי בתקיעה: **רצ אשי אמר**. האי דלא חשיב במתניתין אלא ארצעה לפי שלא מנה אלא ראשי שנים הנאים בראשי חדשים ואין רגלים מן המנין אלא כדאמרינן רגל שזו ולהכי לא מני נמי ר"ה דעומר ושמי הלחם: ופרקינן א"כ **צאחד בשצט**. סתם לן תנא

והרי יובלות ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה היא (א) ורב אשי אמר ארבע ראשי השנים הם שהן בארבע ראשי חדשים באחד בשבט כב"ש ה"ק שלשה לדברי הכל באחד בשבט מחלוקת ב"ש וב"ח: ר' אלעזר ור"ש אומרים באחד בתשרי: א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו שנאמר ילבשו כרים הצאן ועמקים יעטפו בר יתרועעו אף ישירו ר"מ סבר אימתי לבשו כרים הצאן בזמן שעמקים יעטפו בר ואימתי עמקים יעטפו בר באדר מתעברות באדר ויולדות באב ר"ה שלהן אלול ר' אלעזר ור"ש אומרים אימתי לבשו כרים הצאן בזמן שיתרועעו אף ישירו אימתי שבלים אומרות שירה בניסן מתעברות בניסן ויולדות באלול ר"ה שלהן תשרי ואידך נמי הא כתיב יתרועעו אף ישירו ההוא באפלתא דהויין בניסן ואידך נמי הכתיב ועמקים יעטפו בר ההוא בחרפייתא דאתין מאדר בשלמא לר"מ כדכתיב לבשו כרים הצאן בזמן שעמקים יעטפו בר ואיכא נמי יתרועעו אף ישירו אלא לרבי אלעזר ור"ש איפכא מיבעי ליה לבשו כרים הצאן בזמן שיתרועעו אף ישירו ואיכא נמי דעמקים יעטפו בר אלא אמר רבא דכ"ע לבשו כרים הצאן בזמן שעמקים יעטפו בר באדר והכא בהאי קרא קמיפלגי ²עשר תעשר ^בבשני מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן ר"מ סבר מקיש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן סמוך לגמרו עישורו אף מעשר בהמה סמוך לגמרו עישורו ורבי אלעזר ור"ש סברי מקיש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן ר"ה שלו תשרי אף מעשר בהמה ר"ה שלו תשרי: באחד בתשרי ר"ה לשנים: למאי הלכתא אמר רב ^אפפא לשטרות דתנן ^אשמרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרין כשירין והתנן באחד בניסן ר"ה למלכים ואמרינן ^אלמאי הלכתא ואמר רב חסדא לשטרות לא קשיא כאן למלכי ישראל כאן למלכי אומות העולם אלא הא דאמר רב חסדא ^אלא שנו אלא למלכי ישראל אבל למלכי אומות העולם מתשרי מנינן רב חסדא ^אמתניתין אתא לאשמועינן לא רב חסדא קראי אתא לאשמועינן ואיבעית אימא רב חסדא כרבי זירא מתני לה דרבי זירא אמר לתקופה ור"א היא דאמר ^אבתשרי נברא העולם רב נחמן בר יצחק אמר ^אלדין דכתיב מראשית השנה ועד אחרית שנה מראשית השנה נידון מה יהא בסופה ממאי דתשרי הוא דכתיב ^אתקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו ^אאיזהו חג שהחדש

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה.ח.

והרי יובלות. יש תימה מאי ס"ד הא לא מיתוקמינן כלל אלא לרבי ישמעאל בנו של ר"י צ"צ לקמן: ^א**[באחד בשבט בבית שמאי**. פי' בתמיה]: **שלשה לדברי הב"י** ואחד בשבט מחלוקת. הא לא מתוקמא כר"ש דלית ליה אחד צלול אלא כר"מ אחיא ^אוואכתין לריכי למימר דנסיב לה אליצא דתנאי דלרגלים לא מיתוקמא כר"מ: **לבושו ברים הצאן**. מתרגמינן יעלון דוכרייא עליו ענא והוא לשון נקיה ^אובקונט' מפרש לקמן (ד' יא.). לגבי הא דאמר רבי יהושע בניסן נצרא העולם דקאמרינן צאזמו הפרק זמן צהמה וזיה שמדווגים זה עם זה וצכאן לא פירש כן:

סמוך לגמרו עשורו. ואע"ג דתנן צפ"ק דמעשר' (מ"ג) התצווה והזיתים משיצילו שלש מ"מ אין דרך ללקטם אלא כשנגמרו: **מה מעשר דגן ר"ה שלו תשרי**. כדתנן בפירקין (דף ג.). ולירקות דייינו למעשר כך מפרש בגמ' (דף י'). ומיהו לא מפרש מנלן ושמא נפקא לן מדכתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך היולא השדה שנה שנה וגמר שנה שנה מתשרי כתיב מראשית השנה כללקמן (ע"צ) גבי לשמיטין ^אויע"ל דטעמא דתשרי כדפירש רש"י פ"צ דתבואות (דף כה). דלא נתחייבו ישראל צמעשר עד שהתחילו למנות שמיטין א"כ מעשר בשמיטין תלה רחמנא ושמיטין הוי תשרי ר"ה: **רב חסדא בר' זירא**. דמוקיש ליה למתני' לתקופות והא דלא תנא תשרי ר"ה למלכי אומות העולם משום דבאומות העולם לא קמיירי: **לתקופות בר'א דאמר בתשרי נברא העולם**.

ומונין מולד הלצנה והתקופה מאחד בתשרי ורבי יהושע מונה מניסן ויש נפקותא מרובה דבדר צמה שקודם מנין של זה למנין של זה חזי שנה והא דקיימא לן פרק כ"ד מעצרין (עירובין ד' נו.) וסס) דאין תקופת ניסן נוספת אלא צארצעה רצעי היום אס בתחילת היום וכו' היינו משום דהתם כולחו כר' יהושע דתניא צברייתא כוותיה דשמואל סבר כר' יהושע דלר"א צכ"ה צאלול נצרא העולם ולר' יהושע צכ"ה צאדר היינו דכשנצרא אדם בשזי קדש החדש וזה טעם ללמשצי העצור לאחר שזרפו כל השעות (וי) והקפהש) של כל מחזורים שמסירין ז"ט תרמ"צ פי' ז' ימים תשע שעות תרמ"צ חלקים דרגילים לומר לפי שהיתה הלצנה מזופה ע"י שקטרגה ונהגה מזיפה צעזמה ז"ט תרמ"צ ולא מזינו טעם זה צכל מקום אלא זהו הטעם לפי שהמונה מצריאת העולם לא מונה ר"ה עד יוס ששי שנצרא אדם הראשון וצבשה תשיעית ננטווה כדאמר פרק אחד דיני ממונות (סנהדרין ד' לח.): ומסתמא אז קדש החדש ומשקדש החדש ע"כ היה המולד ו' שעות קודם דשית עשי מכסי סיהרא וגמלא המולד בתחילת

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"ג מהל' תשובה ה' ג:

רבינו הגנאל

והרי יובלות, שיש להן מעשה תקיעת שופר ושלוח עבדים והחתרת ממכר. ופרקין מתני' ר' ישמע' היא דאמר מראש השנה (שני) חייל יובל, והני כולחו אינן אלא ביום הכפורים. ופירק רב אשי פירוק אחד ואמר הכי קומי, ארבעה ראשי שנים הן, ג' לדברי הכל שהן ראשי חדשים, באחד בניסן ובאחד באלול ובאחד בתשרי. אבל הרביעי באחד בשבט מחלוקת בית שמיי ובית הילל. ר' אלעזר ור' שמעון אומרים באדר בתשרי. אמר ר' יוחנן ושניהן מקרא אחד דרשו לבשו כרים הצאן וגו', אימתי נעשו הצאן מלבוש לכרים שהן הטלאים, כלומר מתעברות, בזמן שהעמקים יעטפו בר. ואימתי מתכסים העמקים מצמחי התבואה באדר, הילכן מתעברות באדר ויולדות באב לה' תרשים. ראש השנה שלהן אלול. ור' אלעזר ור' שמעון אומרים בזמן ששיבולת אומרת שירה מתעברות. כלומר, שהתבואה גדילה ונעשית קמה, ובזמן שההרוח מנשבת בהן נשמע מתוכה קול הברא, וזו היא כעין שירה. ואימתי מגיעות בוח הגבול בניסן, הלכך מתעברות באדר, הילכך מתעברות בניסן ויולדות באלול. ראש השנה שלהן תשרי. פירוש הרפתא, הכיכרות. אפלתא, בשלמא האי קרא דייקא כר' מאיר שמתעברות באדר, בזמן שהעמקים יעטפו בר באדר, ומיטבחי נמי (א) באדר. בכירות שעומדות קמה ואומרות שירה. אלא לר' אלעזר לר' שמעון איפכא הוא, והכי הוו ליה למיכתב לבשו כרים הצאן יתרועעו אף ישירו, ועמקים יעטפו בר, כלומר מתעברות בניסן בזמן שיתרועעו אף ישירו. ואיכא נמי עמקים [יעטפו] (באפליאתא) בר, (בחרפייתא). ופירק רבא לדברי הכל באדר ועמקים יעטפו בר, כלומר מתעברות כדמפרש קרא, ובאקושי מעשר בהמה למעשר דגן פליגי ופשוטה היא. באדר בתשרי ראש השנה לשנים. ואוקמה רב חסדא כרב זירא דאמר ראש שנה לחשבון תקופות. ור' אליעזר היא דאמר כרביעין למימר לקמן בתשרי נברא העולם. רב נחמן בר יצחק אמר ראש השנה לדין. דכתיב מראשית השנה עד וגו', מראש שנה נידון מה יהא בסופה. וממאי דתשרי הוא, דכתיב תקעו בחדש שופר וגו' ופשוטה היא. לר' נתנן [אחד] אומר רבא

^[א] נראה דל"ל יעטפו בר צאדר ומשכחי נמי אפילות שעומדות קמה ניסן ואומרות שירה.